

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

**ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА ЗА
ПРЕВЕНЦИЯ И БОРБА С КОРУПЦИЯТА В СЪДЕБНАТА
СИСТЕМА**

На 11 февруари 2004 г. Висшият съдебен съвет /ВСС/ прие Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система. Основна цел на Стратегията бе да предложи система от мерки за по-ефикасно противодействие на корупцията в съдебната система, като част от процеса на цялостната съдебна реформа.

След първата година от дейността си настоящият ВСС констатира, че независимо от добре заложените в нея мерки, Стратегията се нуждае от актуализация с цел съобразяване с новите реалности и дадености, настъпили след последната поправка на Конституцията и новия Закон за съдебната власт. Имаше се предвид създаването на постоянно действащ ВСС и Инспекторат към него, новият държавен орган за оперативно разузнаване – ДАНС, специализираните структури в прокуратурата за разследване на корупцията и организираната престъпност и преди всичко нарасналото желание на обществото за постигане на конкретни и реални резултати в борбата с корупцията. Актуализираната Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система бе приета от ВСС с решение по протокол № 52 на заседанието на 17.12.2008 г.

Актуализираната стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система има за цел да съдейства за постигането на бързо и ефективно правораздаване, да повиши общественото доверие в съдебната власт, да осигури по – голяма прозрачност и отчетност на дейността на правораздавателните органи и Висшия съдебен съвет в частност, както и да предложи система от мерки за превенция и борба с корупцията в съдебната власт.

За постигането на тези цели Стратегията предвижда установяването на съответни правила за поведение и механизми за тяхната реализация, които да послужат и за основа на бъдещи законодателни и организационни мерки, насочени към институционалното развитие и укрепване на отделните структурни звена на съдебната власт /сът, прокуратура и следствие/ в контекста на превенцията и противодействието на корупционните явления.

С оглед отчетността и приетата програма за изпълнение на Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система с решение по протокол №45 от 09.12.2010г. ВСС прие Анализ за изпълнението на предвидените в нея мерки. Анализът бе изготвен от Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията. В него бяха посочени основните постигнати резултати от ВСС по изпълнението на мерките.

На 02.03.2011г. с протокол № 8 от заседание на ВСС е приет План – график по изпълнение на мерките, предвидени в Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система за периода 2011 – 2012г.

В настоящата Оценка са представени основните постигнати резултати от ВСС по формулираните в План – графика мерки.

В Актуализираната стратегия основните дейности на ВСС за осъществяване на функциите по управление на съдебната власт са кадровата политика, дисциплинарните производства и финансите. В тази връзка основна част от заложените мерки са възложени съответно на Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи /КПА/ и Комисия по дисциплинарни производства /КДП/. Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” /КПЕПК/ има водеща роля при реализирането на Стратегията, поради което голяма част от мерките предвидени в План – графика са възложени на нея, както и изготвянето на настоящата Оценка за изпълнението им.

Преди последното изменение на Закона за съдебната власт единствената законово установена комисия бе Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи /КПА/. Това само по себе си предпоставя важността на дейността ѝ. Това е и основната причина тази комисия да е отговорна за изпълнението на съществена част от предвидените мерки в План – графика. С решение по протокол № 16 от 13.03.2012г. от проведено заседание на Комисия по предложенията и атестирането същата отчете изпълнените от нея задачи, най – важната от които е предвиждането на мерки за прозрачност и осъществяването на контрол при провеждането на атестирането на магистратите. Изпълнението е осъществено като са въведени общи критерии за атестиране на съдия, прокурор и следовател, които са: правни познания и умения за прилагането им, умение за анализ на правнорелевантните факти, умение за оптимална организация на работата, експедитивност и дисциплинираност. Въведени са и специфични критерии за атестиране. За съдия те са спазване на графика за провеждане на съдебни заседания и умение за водене на съдебно заседание и съставяне на протокол. За прокурор са умения за планиране и структуриране на действията в досъдебното и съдебното производство, изпълнение на писмените указания и разпореждания на по – горестоящия прокурор и

способност за организиране на работата и ръководство на разследващите органи и екипите, които участват в досъдебното производство. Специфичните критерии за следовател са умение за планиране и структуриране на действията в досъдебното производство и изпълнение на писмените указания и разпореждания на прокурора. С оглед по – голяма прецизност КПА е въвела и допълнителни критерии за оценка на пригодността за заемане на ръководна длъжност, които са способност за работа в екип и разпределение на задачи в него, способност за вземане на правилни управленски решения, поведение, което издига авторитета на съдебната власт и умение за комуникация с други държавни органи, граждани и юридически лица.

Освен изпълнението на тази препоръка Комисията по предложенията и атестирането продължи добрата практика на публикуване в интернет страницата на ВСС имената на всички кандидати за административни ръководители и техните заместници, както и на кадровите справки и кратки биографични данни за кандидатите.

Предвид заложената в План – графика мярка за приемане на решение за назначаване на съответен кандидат с явно гласуване, съгласно ЗИД на ЗСВ, следва да се отбележи, че мярката не подлежи на изпълнение, тъй като след постановяването на Решение №10/15.11.2011г. по конституционно дело №6/2011г. тя бе обявена за противоконституционна.

Относно останалите мерки, по които коментираната комисия е водеща следва да се отчете, че те са изпълнени както следва:

1. С решение по протокол № 39 от заседание на ВСС, проведено на 28.11.2011г. са приети Правила относно реда за провеждане на конкурсите и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт.

2. С решение по протокол № 39 от заседание на ВСС, проведено на 28.11.2011г. е приета Методика за атестиране на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник на административния ръководител.

3. На основание чл. 242, ал.2 от ЗСВ с решение по протокол № 4 от заседание на ВСС, проведено на 03.02.2011г. са приети Правила за дейността на съдиите и прокурорите – наставници.

Основни приоритети на Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система е усъвършенстването на критериите и механизмите за установяване на дисциплинарните наказания и на процедурите за тяхното налагане с оглед ускоряване, както и осигуряване на своевременен обмен на информация между постоянните комисии на ВСС, Инспектората към ВСС и определените от закона лица, които могат да правят предложение за налагане на дисциплинарни наказания. Съгласно утвърдения План – график по изпълнение на мерките, предвидени в

Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система за периода 2011 – 2012 г., за отговорна комисия по горепосочените мерки е определена Комисията по дисциплинарни производства към ВСС /КДП/.

В своята дейност тази комисия отчита обстоятелството, че е налице тенденция към повишаване на образуваните дисциплинарни производства с предложения за налагане на наказания по чл. 308, ал. 1, т. 3-6 от ЗСВ, от което може да се направи извод, че критериите и механизмите за установяване на дисциплинарни нарушения са ясни и прозрачни и продължават да се усъвършенстват.

Една от основните задачи на Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система е осигуряването на ефективно действащи контролни механизми за установяване и санкциониране на злоупотребата с правомощия и други проявни форми на корупционно поведение от страна на магистрати. Наличието на данни за корупционно поведение, както и злоупотреба със служебно положение от страна на магистрати е основание за търсене на дисциплинарна отговорност за допуснати дисциплинарни нарушения по чл. 307, ал. 4, т. 3 и т. 4 от ЗСВ /нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските магистрати /КЕПБМ/; действие или бездействие, което накърнява престижа на съдебната власт./

При осъществяване на своите правомощия, свързани с разглеждането на преписките и заповедите на административните ръководители за налагане на дисциплинарни наказания „забележка“ и „порицание“ на съдии, прокурори и следователи, КДП следи за спазването на сроковете за образуване и приключване на дисциплинарните производства, които са уредени в чл. 310 от ЗСВ.

Средната продължителност на дисциплинарните производства показва, че те приключват в разумни срокове, като не е допускано неспазване на сроковете за произнасяне, съобразно определените в ЗСВ.

Комисия по дисциплинарни производства към ВСС обменя своевременно информация с Инспектората към ВСС чрез периодичен съвместен анализ на дейността на съдебните инспектори и Комисията във връзка с констатираните дисциплинарни нарушения. В определени случаи на заседанията на Комисията могат да присъстват и съдебни инспектори, с оглед изясняване на всеки конкретен случай на допуснато нарушение по движението на делата и за установяване на причините за това. Следва да се отбележи, че голяма част от образуваните дисциплинарни дела за допуснати нарушения, свързани със системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, както и действия, неоправдано забавящи производството, са по предложение на ИВСС изготвени в резултат на извършените проверки.

Създадена е и добра практика на взаимодействие между постоянните комисии на ВСС - КДП за разглеждане на делата и преписките при спазване на процесуалните изисквания.

Както вече бе отбелязано Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” /КПЕПК/ има водеща роля при реализирането на Стратегията, поради което основните мерки предвидени в План – графика са възложени на нея.

С приемането на ЗИД на ЗСВ и по конкретно създаването на чл.39б във всички органи на съдебната власт следва се избират комисии по професионална етика. Такива комисии имаше и до тази законова промяна. Те бяха създадени с Кодекса за етично поведение на българските магистрати. Подобни структури не съществуват в нито една от страните в Европейския съюз. Създадени експериментално като помощни органи на постоянната Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” на ВСС, те много бързо намериха своето място и с активна работа доказаха правото си на съществуване като необходими и полезни звена в съдебната система.

Това са комисии в състав най – малко от трима редовни и един резервен член, създадени във всички съдилища, прокуратури и следствени служби. Тези комисии бяха замислени и създадени с новия Етичен кодекс преди всичко като помощни органи по места на Етичната комисия към Висшия съдебен съвет. Наред с това, те трябваше да извършват проверки по сигнали на граждани или в средствата за масово осведомяване за неетично поведение на магистрати, да дават консултации по тълкуването и прилагането на Етичния кодекс, да неутрализират възникнали на лично или професионално основание конфликти между магистрати и др.

За краткото време от създаването им в голямата си част тези комисии развиха активна дейност и се доказаха като необходими и полезни структури. За това законодателят с последните изменения в Закона за съдебната власт, в сила от 4 януари 2011 г., уреди тяхното съществуване и функции и със самия закон. Нещо повече, на тези комисии се възложи и една друга, много важна задача – да подготвят становища за нравствените качества на магистратите, които участват в различни конкурси – за преместване; за повишаване в длъжност; за назначаване на ръководна длъжност и др. С това местните етични комисии започват да се утвърждават като основни гаранتي и двигатели по прилагането на етичните стандарти в живота и практиката на българските съдии, прокурори и следователи.

С цел уеднаквяване и прозрачност на работата на местните етични комисии Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” при ВСС подготви проект на Правила за организацията и дейността на етичните комисии към органите на съдебната власт. Този проект беше изпратен на съществуващите към момента местни етични комисии за становище, бележки и предложения. След съобразяване на получените предложения, проекта беше приет с решение на Висшия съдебен съвет по

протокол № 4/03.02.2011 г. Правилата за организацията и дейността на комисиите по професионална етика към органите на съдебната власт са изменени с решение на Висшия съдебен съвет по протокол № 15/27.04.2011 г. По тези правила в рамките на 3 месечния законов срок се сформираха местните етични комисии към органите в които до този момент нямаше такива структури и се организира тяхната дейност. Към момента в страната функционират 158 местни етични комисии.

С последните изменения на Закона за съдебната власт, в сила от 4 януари 2011 г. /ДВ., бр. № 1/2011 г./, комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” стана втората законово уредена постоянна комисия към ВСС.

Функциите, задачите и правомощията на КПЕПК също намериха законова уредба в чл.39а от ЗСВ. Сред най-важните от тях е възможността Комисията да извършва проучвания, да събира необходимата информация и да изготвя становища относно притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт.

Законова уредба получи и начинът, по който Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” ще събира информация за нравствените качества на участниците в конкурсите, а именно чрез взаимодействие с местните комисии за професионална етика, както и с държавни, общински и неправителствени органи и организации.

С цел да уеднакви практиката при подготовката на становищата, които Етичните комисии на органите на съдебната власт ще изпращат на Комисията беше подготвен примерен образец на въпроси, отговорите на които следва да се съдържат в становищата, подготвяни от местните етични комисии при очертаване на нравствените качества на кандидатите в случаите, предвидени в ЗСВ. Същият е обсъден и приет с решение по протокол № 9/28.02.2011 г. от заседание на комисия „Професионална етика и превенция на корупцията”.

Примерният образец на въпросите беше изпратен по електронната поща на комисиите по професионална етика в органите на съдебната власт за ползване и евентуално изразяване на бележки и предложения.

Чрез този въпросник се цели да се даде по-голяма яснота и очертае обхвата на понятието нравствени качества по смисъла на Закона за съдебната власт.

В изпълнение на правомощията си по чл.39а, ал. 1, т.1 КПЕПК осъществява активно взаимодействие с Етичните комисии по места, както и с компетентните органи и институции, които оказват на комисията съдействие и ѝ предоставят необходимата информация. В тази връзка през 2011 г. КПЕПК е изготвила 217 броя становища относно притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в

органите на съдебната власт. Тук е мястото да се отбележи, че за първото тримесечие на 2012 г. са изготвени 270 броя становища.

Посочените законови промени в сферата на професионалната етика могат да бъдат оценени като необходими и много полезни. Най-ценното в тях е, че след въвеждането на конкурсното начало, както и след въвеждане на оценката за професионалните качества на кандидатите, бе направена и следващата важна и необходима стъпка за въвеждане оценка и на нравствените качества на кандидатите при формиране решението на Висшия съдебен съвет за съответното назначение.

Във връзка с предвидената мярка по т. 15 от План – графика трябва да се отчете, че приоритетна дейност на Комисията през целия отчетен период бе изграждането на трайно сътрудничество между държавните институции и гражданското общество. В тази връзка членове на Комисията взеха участия в редица инициативи.

Доказателство за сътрудничество е създаденият към Комисията през 2008г. Граждански експертен съвет, включващ представители на неправителствени организации, наблюдаващи работата в съдебната система. Дейността на Гражданския експертен съвет е насочена към преодоляване на нравствено-поведенческата криза в страната, изграждането на доверие в ценности като почтеност, нравственост и солидарност и утвърждаване на устойчива ценностна система в обществото с нагласи за нетърпимост към корупция и престъпност.

Гражданският експертен съвет допринесе за прозрачната и публична комуникация между правосъдната система и гражданите. Това сътрудничество цели да подобри обратната връзка и внесе яснота за обществените очаквания и реакции относно случващото се в съдебната система.

Целта на взаимодействието с Гражданския експертен съвет е постигане на максимални резултати в превенцията и противодействието на корупцията и подпомагане на КПЕПК при получаване и обработване на сигнали за корупционно поведение на магистрати. Основната задача е оптимизиране на вече изградения общ подход за предотвратяване на корупционно поведение, както и усъвършенстване на системата за антикорупционно сътрудничество с неправителствените организации и осъществяване на външен за ВСС мониторинг, като гаранция за прозрачност и по-голяма обективност.

Работна група съставена от членове и експерти на Комисията изготвиха “Анализ на известните и възможни рискове/модели на поведение и на факторите (външни и вътрешни), които обуславят прояви на корупционно/неетично поведение на магистрати”, като представители на Гражданския експертен съвет взимат дейно участие в подготовката му.

С цел подобряване на координацията между законодателната, изпълнителната и съдебната власт в областта на превенцията и

противодействието на корупцията беше създаден Съвет за координация на дейностите по борба с корупцията в Република България. В неговият състав влизат председателите на Комисията за борба с корупцията към Народното събрание, Комисията „Професионална етика и превенция на корупцията” към Висшия съдебен съвет и на Комисията по превенция и противодействие на корупцията към Министерския съвет, плюс по още един член на трите комисии. Координационният съвет провежда заседания веднъж месечно. Заседанията са открити и публично представени.

Важен момент от дейността на Комисията е нейното взаимодействие с „Центъра за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност” (БОРКОР).

Основна задача на Центъра е реализирането на Национална стратегия за превенция на корупцията и организираната престъпност. Центърът подпомага всички отговорни в тази област институции чрез развиване на високоефективни системи от мерки срещу корупцията и организираната престъпност. Конкретните задачи се разпростират от анализа и изготвянето на закони и наредби, разработването и прилагането на превантивни мерки, контролни процедури, техники и методи за събиране на доказателства и обезпечаване на разследванията, преминават през изготвянето на стратегии и концепции за противодействие и стигат до технически процедури и софтуерни решения. Целта е да се постигнат доказуеми и измерими успехи при превенцията и противодействието на корупцията и организираната престъпност в проблемните области.

БОРКОР е комплексен модел за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност в България. Същият притежава множество специфични характеристики и особености, които са новост в областта на превенцията и противодействието на корупцията и създават добри предпоставки за разработването на ефикасни и трайно действащи антикорупционни мерки.

Разработването на антикорупционни мерки се извършва чрез множество специално приспособени за тези цел или разработени методи за анализ, които са подходящи за разкриване на слаби места в областта на корупцията, и заедно с приложението на корупционната формула позволяват разработването на ефективни интегрирани системи от мерки.

Концепцията на проекта предвижда постоянно и трайно сътрудничество между държавните институции, гражданското общество, медиите и свободната икономика. Сътрудничеството се осъществява под формата на специално партньорство по проекта, при което партньорите подписват общ „етичен кодекс” и чрез писмено заявление се задължават активно да подкрепят БОРКОР.

Контролът и управлението на проекта подлежи на консултативен съвет (управителен комитет). Той представлява колегиален орган, който е

съставен от високопоставени представители на парламента, правителството, правосъдието и избрани партньори по проекта.

Създадената през периода 2008 – 2011 г. трайна практика Комисията, след надлежно извършена проверка да внася предложения за образуване на дисциплинарни производства срещу магистрати, задържани след получени от тях парични суми без правно основание даде своя резултат. Този извод се налага, тъй като през 2011 г. не е внесено нито едно предложение от 5-ма членове на Комисията за образуване на дисциплинарни производства срещу магистрати. По наша преценка това е мярка с много висок превантивен ефект в борбата с корупцията в съдебната система.

През настоящата 2012г. Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” е внесла едно предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор Румен Ивайлов Пенев от РП – Шумен за получени от него 21 000лв. срещу обещание за прекратяване на наказателно производство срещу лицето Найдено Николов. Това решение бе взето по протокол №7 от 22.02.2012г.

През 2011 г. беше извършен одит от Сметна палата на дейността за превенция и борба с корупцията в съдебната система и Висшия съдебен съвет за периода от 01.01.2008 г. до 30.06.2010 г. В резултат на извършения одит са дадени три препоръки отправени до КПЕПК.

С оглед направените препоръки КПЕПК предприе мерки за тяхното изпълнение. В тази връзка с решение по протокол № 5/06.02.2012 г. КПЕПК определи трима члена от състава на комисията, които заедно с експерт от дирекция „Правна” към администрацията на ВСС, да изготвят анализ на известните и възможни рискове/модели на поведение и на факторите (външни и вътрешни), които обуславят прояви на корупционно/неетично поведение на магистрати с мерки за противодействие. Анализът бе приет по протокол № 16/11.04.2012г. от заседание на ВСС и бе публикуван на Интернет страницата. Очакванията към него са да породи ползотворен обществен дебат.

В изпълнение на препоръките, с решение по протокол № 20 от 06.06.2011 г. Комисията е приела Унифицирана система за приемане и обработване на жалби и сигнали за корупция в съдебната система. Към момента същата е внедрена и физически, юридически лица, държавни органи и магистрати имат достъп до нея чрез уеб сайта на Висшия съдебен съвет <http://www.justice.bg>, раздел Превенция на корупцията. Системата позволява на всяко от изброените по горе лица да подава сигнал или жалба по електронен път.

С оглед заложените задачи в План – графика с решение по протокол №10 от проведено заседание на КПЕПК на 08.03.2012г. е взето решение в края на всеки месец да бъде помествана информация за броя на постъпилите и разгледаните жалби и сигнали, както и решенията по тях, на интернет сайта на Висш съдебен съвет.

В Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система са залегнали и мерки, имащи отношение към дейността на другите комисии на Висш съдебен съвет.

В изпълнение на мерките заложи в План – графика Комисията по правни въпроси /КПВ/ е приела Наредба №1 от 03.02.2011г. за съдебните заседатели с решение по протокол № 4 от 03.02.2011г. от заседание на Висш съдебен съвет.

Отговорник за актуализирането на Правилата за определяне на индивидуалните основни месечни заплати на съдии, прокурори и следователи и утвърждаване на Правила за определяне на изплащане на средства за допълнителни трудови взаимоотношения е Комисия „Бюджет и финанси” на ВСС. Същата е изпълнила мерките с решение по протокол № 34 от 27.10.2011г. от заседание на Висшия съдебен съвет.

Комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика” към ВСС /КПКИТС/ също е изпълнила мерките, имащи отношение към нейната дейност.

В изпълнение на тези мерки в интернет страницата на ВСС, раздел Превенция на корупцията, е направена връзка с две информационни системи за подаване на сигнали за корупция – първата, чрез Комисията по превенция и противодействие на корупцията към Министерския съвет и втората, разработената по проект „Ефективност, отчетност и координация в съдебната система” Система за приемане и обработване на жалби и сигнали за корупция в съдебната система.

Комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика” към ВСС на свои заседания многократно обсъди изпълнението на изискванията на чл. 64 от ЗСВ – „Актовете на съдилищата се публикуват незабавно след постановяването им на Интернет страницата на съответния съд при спазване изискванията на Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация”, и взе решения, за които съдилищата са уведомени.

От месец март 2010 г. експертите към комисията извършват проверки за публикуването на съдебните актове в Интернет страниците на съдилищата, като избират на случаен принцип до 20 съда, в това число апелативни, административни, окръжни, районни. Резултатите от проверката се докладват на комисията.

Комисия „Съдебна администрация” на ВСС /КСА/ е отговорник по изпълнението на заложената в План – графика мярка за актуализиране на Методиката за атестиране на съдебните служители и уеднаквяване на критериите за техния подбор в органите на съдебната власт. Мярката е

изпълнена с решение по протокол № 11 от проведено заседание на КСА на 14.03.2012г., като е решено Методиката да се качи на интернет страницата на ВСС и да се препоръча на административните ръководители да я прилагат съобразно правилниците по чл.342, ал.1 от ЗСВ.

Активна дейност по изпълнение на мерките заложи в План – графика извърши и Комисията по изпълнение на Мерките за организация на работата на делата с особен обществен интерес в органите на съдебната власт на ВСС /КИМОРДООИ/. Наблюдаваните дела, част от които са свързани с корупционни престъпления, са обединени в списъци, които са динамични и се актуализират ежемесечно. По всички тях са отбелязвани, следени и анализирани броя на заседанията и причините за отлаганията за всяко едно конкретно дело и заседание.

Наблюдението, което извършва Комисията и ВСС по отношение на делата с висок обществен интерес е систематично разпространено върху всички дела. Указанията и препоръките, които ВСС дава на съдилищата и прокуратурите, касаят преодоляване на причините за забавяне на делата по всички наказателни производства.

Резултатите от всички конкретни проверки са докладвани на ВСС, протоколите с констатациите от тях – изпратени на съответните административни ръководители с указания да предприемат необходимите мерки като за резултатите уведомят ВСС .

Отдел „Връзки с обществеността” в АВСС прави ежедневен мониторинг на публикациите в медиите, отнасящи се до съдебната власт, вкл. на тези, в които се отнасят до корупционно поведение на магистрати. Във всички такива случаи представителите на отдела са информирали КПЕПК за взимане на съответното отношение. В резултат на това могат да се изброят редица случаи на самосезиране на КПЕПК по медийни публикации .

От своя страна КИМОРДООИ следи движението на всички т.нар. „медийни” дела. Тези от тях, които се наблюдават и от ЕК са обединени в отделен Списък № 1. В Списък № 2 са делата с висок обществен интерес по апелативни райони, включени въз основа на мониторинга на публикациите в пресата и предложени от административните ръководители по места. Важна част от наблюдаваните дела са именно делата срещу магистрати, обвинени в корупция.

През 2011 г. КИМОРДООИ продължи практиката проблемите по движението на делата с висок обществен интерес да са предмет на широка дискусия, обхващаща магистратите от всички апелативни райони. През пролетта и през есента бяха организирани съвместни съвещания и срещи с административни ръководители, съдии, прокурори и следователи от цялата страна.

През февруари и март 2011 г. КИМОРДООИ проведе съвместни съвещания със съдии, прокурори и следователи от всички апелативни съдебни райони в страната на тема “Обсъждане на проблемите, касаещи хода на наказателните дела с висок обществен интерес с оглед критериите за ефективност и справедливост на правораздаването”. В хода на съвещанията бяха обсъдени редица актуални въпроси, имащи отношение към оптимизиране хода на делата с висок обществен интерес. Това бяха въпроси, свързани с прилагането в практиката на някои нови моменти в нормативната уредба на наказателния процес, както и проблеми, които традиционно оказват негативно влияние върху хода на делата, но все още не е постигнато преодоляването им, а именно:

1. Актуална оценка на практическото приложение на разпоредбата на чл. 94, ал 4 и 5 от НПК, отнасяща се до фигурата на резервния защитник в наказателния процес.

2. Прилагане в практиката на разпоредбата на чл.281, ал. 4 от НПК./ прочитане на показанията на свидетеля/

3. Проблеми с болничните листове и медицинската документация.

4. Проблем със съдебно-медицинските експертизи.

5. Проблеми с вещите лица

6. Проблеми с призоваването

7. Състояние на проблема с връщането на делата

8. Въпроси, свързани с наказателната политика като цяло с оглед критериите “ефективност” и “справедливост” на наказателния процес.

В изпълнение на препоръките на ЕК, дадени на срещата през м. декември 2010 г., по време на съвещанията по апелативни райони КИМОРДООИ инициира дискусии и обсъждания с практикуващите магистрати, касаещи осъществяването на ефикасно и справедливо правосъдие в страната. Бяха обсъдени най-общо, а в някои случаи и конкретно, въпроси по общата наказателна политика в страната, спазването на волята на законодателя при определяне на вида и тежестта на наказанието за определени видове престъпления, възможността за създаването на стандарти за достатъчност на доказателствата в наказателния процес както и някои слабости и пропуски, които могат да бъдат преодолявани с подобряване организацията на работата. Бяха дискутирани и актуални въпроси, касаещи множеството присъди “лишаване от свобода условно” по отношение на едно и също лице, множеството нерешени “висящи” дела по отношение на едни и същи лица, както и фактът, че подобни лица в резултат на неадекватната наказателна политика, продължават да извършват тежки престъпления. Практикуващите магистрати обърнаха внимание и на налагането на извънредно леки наказания за извършени тежки престъпления, което е в противоречие с волята на законодателя и обезмисля ролята на генералната и личната превенция. Акцентирано беше и върху приложението на мярката

за неотклонение “задържане под стража”, не само като мярка осигуряваща нормалния ход на наказателното производство, но и като такава, която има подчертано превантивен характер по отношение на лицата, извършили тежки престъпления по дела с висок обществен интерес. Описаните явления нанасят тежки поражения върху правосъзнанието на гражданите и създават убеденост за липса на справедливост.

Известно е, че ВСС няма компетентност и правомощия да се намесва в работата на съда по същество наделата. С обсъждането на посочените въпроси за ефективността и справедливостта на правораздаването в съдебната система обаче, ВСС даде своя принос в широката обществена дискусия по тази тема.

През месец ноември 2011 г. КИМОРДООИ проведе вторите годишни съвещания с административните ръководители и магистрати от всички апелативни райони в страната. Тема на съвещанията бе “Анализ на повтарящи се проблеми, свързани с хода на делата с особен обществен интерес”. Констатирано бе преодоляване на голяма част от затормозяващите процеса фактори и основно бяха обсъдени три въпроса, отнасящи се до неоснователното забавяне на делата. Това бяха:

1.Продължаващ мониторинг на дпрактическото приложение на разпоредбата на чл. 94, ал 4 и 5 от НПК, отнасяща се до фигурата на резервния защитник в наказателния процес.

2.Проблеми с болничните листове и медицинската документация.

3.Проблеми с вещите лица и експертизите.

В резултат на проведените срещи и направените анализи се очертаха редица предложения на действащите магистрати за промени в законодателството, които ще доведат до разрешаване на констатирани в практиката проблеми. Предстои тези предложения да бъдат обобщени и представени на Министерството на правосъдието с оглед неговата законодателна инициатива. Ще бъде изготвен и пакет от организационни мерки, които ВСС да препоръча на административните ръководители с оглед преодоляване на констатирани слабости.

Във връзка с заложената мярка в План - графика за спазването на разпоредбата на чл.9 от ЗСВ и вследствие на редица повдигнати въпроси от различни съдилища в страната, както и от коментари в медийни публикации Комисия за изготвяне на анализ и последващи действия по препоръките на Инспектората към ВСС /КИАПД/ съвместно с Комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика” е извършвала поредица проверки в различни органи на съдебната власт относно приложението на принципа на случайното разпределение на делата.

След извършените проверки и взето решение на 11.10.2011г. бе проведено съвместно заседание на Комисия за изготвяне на анализ и

последващи действия по препоръките на Инспектората на Висшия съдебен съвет при Висшия съдебен съвет и Комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика“. На заседанието присъстваха магистрати от цялата страна, представители на неправителствени и съсловни организации и журналисти.

Присъстващите бяха запознати с Обобщения аналитичен доклад за всички апелативни райони въз основа на контролните проверки за изпълнение на препоръките на инспектората към ВСС относно случайното разпределение на делата (приет с решение на ВСС по протокол №34 от 27.10.2011г.), реда и начина за използване на софтуера за случайно разпределение на делата в институциите на съдебната власт, както и с алгоритъма на работа на софтуера за случайно разпределение на делата. Магистратите запознаха присъстващите с мониторинга на случайното разпределение на делата. На тази среща се обсъдиха различни проблеми и начините за преодоляването им, като се взе решение да се проведат подобни заседания по апелативни райони, за да се споделят и усъвършенстват добрите практики по прилагането на чл. 9 от ЗСВ.

Наложеният извод от проведената среща бе, че принципът на разпределение на делата поставя началото на прозрачно и обективно съдопроизводство, той е и гаранция за независимостта на магистратите както и гаранция, че страните в производството ще получат процес разгледан безпристрастно, обективно и прозрачно. Очерта се и заключението, че програмните продукти за разпределението на делата са оптимизирани в максимална степен, а с приетата от КПКИТС Инструкция за организацията и реда за използване на програмните продукти за разпределение на делата и преписките в съдилищата и прокуратурите на случаен принцип е създадена рамката, която следва да се спазва при прилагането им.

Реализирането на мерките, заложи в План – графика по изпълнението на Стратегията за превенция и борба с корупцията в съдебната система, утвърждаването в ежедневието на магистратите, членовете на ВСС и инспекторите от Инспектората към ВСС на Правилата за етично поведение, прогласени в новия Етичен кодекс, срочното и качествено решаване и произнасяне по жалбите и сигналите на гражданите и юридическите лица при нулева толерантност към нарушителите са само част от постоянната дейност на Висшия съдебен съвет.

Изпълнението на антикорупционната стратегия не е еднократен акт. ВСС се стреми да осигури да създаде ефективно действащи контролни механизми за установяване и санкциониране на злоупотреба с правомощия и други форми на корупционно поведение от страна на магистрати.

Успешната борба с корупцията трябва да се води чрез предприемане на енергични антикорупционни мерки, които да се съчетават с мерки за

повишена прозрачност в действията на съдебната власт. Усилията в тези посоки са гарант за възвръщане и повишаване общественото доверие и оценка за ефективността на работата на съдебните органи.